

TĂNG CƯỜNG GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ, TƯ TƯỞNG CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGOÀI CÔNG LẬP TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY

ThS. NGUYỄN THỊ THU THỦY^(*)

Tóm tắt: *Hiện nay, công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên được các trường đại học xác định là một trong những mục tiêu, nhiệm vụ quan trọng và cấp thiết nhằm đào tạo ra những lớp người “vừa hồng, vừa chuyên” cho xã hội. Bài viết phân tích thực tiễn công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên, qua đó đưa ra một số định hướng nhằm tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên ở các trường đại học ngoài công lập tại Thành phố Hồ Chí Minh thời gian tới.*

Từ khóa: *đại học ngoài công lập; chính trị, tư tưởng; Thành phố Hồ Chí Minh*

Cùng với chủ trương xã hội hóa giáo dục của Đảng và Nhà nước, các trường đại học ngoài công lập ở Việt Nam được hình thành, đã và đang có những bước phát triển mạnh mẽ, tạo môi trường cạnh tranh giữa các trường đại học trong và ngoài công lập. Chính sự cạnh tranh này đã tạo động lực để các trường đại học ngoài công lập ở Thành phố Hồ Chí Minh nói riêng, ở Việt Nam nói chung tự đổi mới, tự điều chỉnh nhằm nâng cao chất lượng dạy và học, góp phần đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu phát triển của đất nước.

Hiện nay, sinh viên các trường đại học ở nước ta, ngoài việc được trang bị các kiến thức chuyên môn để chuẩn bị hành trang bước vào cuộc sống, họ còn phải có bản lĩnh chính trị vững vàng. Hồ Chí Minh từng nhận định: “Chính trị là linh hồn, chuyên môn là cái xác. Có chuyên môn mà không có chính trị thì chỉ còn cái xác không hồn. Phải có chính trị trước

rồi có chuyên môn”⁽¹⁾. Do đó, giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên các trường đại học ngoài công lập ở Việt Nam nói chung, tại Thành phố Hồ Chí Minh nói riêng là yêu cầu quan trọng nhằm nắm bắt tình hình tư tưởng và định hướng chính trị cho sinh viên, phát huy truyền thống yêu nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc; đồng thời, phát huy vai trò và trách nhiệm của tuổi trẻ trong công cuộc xây dựng, phát triển đất nước.

1. Thực trạng công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên trong các trường đại học ngoài công lập tại Thành phố Hồ Chí Minh

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, sự ra đời và phát triển của các cơ sở giáo dục đại học ngoài công lập ở Việt Nam là xu thế khách quan. Theo số liệu thống kê của Bộ Giáo dục và Đào tạo, năm học 2017 - 2018, Việt Nam có 236 trường đại học với 1.707.025 sinh viên, trong đó có 171 trường công lập với 1.439.495 sinh viên và 65 trường ngoài công lập với 267.530 sinh viên. Năm học 2018 - 2019, có 237 trường đại học với 1.526.111 sinh viên trong đó có 172 trường công lập với 1.261.259 sinh viên và 65 trường ngoài công lập với 264.852 sinh viên⁽²⁾.

^(*) Trường Đại học Văn Lang

Thành phố Hồ Chí Minh hiện có 14 trường đại học ngoài công lập, trong đó có những trường có lịch sử hình thành và phát triển trên 25 năm, như Trường Đại học Công nghệ Thành phố Hồ Chí Minh - HUTECH (được thành lập năm 1995); Trường Đại học Ngoại ngữ - Tin học Thành phố Hồ Chí Minh - HUFLIT (được thành lập năm 1994 - tiền thân là Trường Ngoại ngữ và Tin học Sài Gòn được thành lập năm 1992); Trường Đại học Văn Lang (được thành lập năm 1995),...

Thành phố Hồ Chí Minh là một trong những trung tâm kinh tế, chính trị lớn của cả nước. Đặc biệt, Thành phố là nơi hội tụ những giá trị văn hóa, truyền thống cách mạng của các thế hệ sinh viên. Các giá trị này đã và đang được các thế hệ sinh viên kế thừa và tiếp bước. Sinh viên là những người đang trong quá trình học tập, trau dồi tri thức, bản lĩnh chính trị, định hình nhân cách và lối sống nhằm chuẩn bị hành trang cần thiết để bước vào cuộc sống tự lập sau khi tốt nghiệp. Đây chính là nguồn nhân lực chất lượng cao, góp phần quan trọng cho sự phát triển của Thành phố nói riêng và cả nước nói chung. Do vậy, công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên được các trường đại học xác định là một trong những mục tiêu, nhiệm vụ quan trọng và cấp thiết nhằm đào tạo ra những người lao động “vừa hồng, vừa chuyên” cho xã hội.

- Kết quả đạt được

Sinh viên là những công dân trẻ đầy năng lực và nhiệt huyết, độc lập về tư duy, có tiềm năng sáng tạo, khả năng tiếp cận và làm chủ khoa học - công nghệ hiện đại. Xu thế dân chủ hóa đời sống xã hội cùng với sự phát triển của kinh tế tri thức làm cho sự đóng góp của sinh viên vào đời sống xã hội ngày càng to lớn. Bên cạnh việc học tập, sinh viên các trường đại học ngoài công lập tại Thành phố Hồ Chí Minh còn rất hăng hái, tích cực tham gia các phong trào thi đua yêu nước. Tiêu biểu như các phong trào: “Học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”; cuộc thi “Tuổi trẻ Việt Nam làm theo lời Bác”; cuộc thi Olympic các môn khoa học Mác - Lênin

và tư tưởng Hồ Chí Minh; chương trình “Thấp sáng ước mơ tuổi trẻ Việt Nam”, “Tuổi trẻ tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng”, “Mùa hè xanh”, “Hiến máu tình nguyện”; phong trào hoạt động “Đền ơn đáp nghĩa”...

Trong *Báo cáo tổng kết kết quả thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Trường Đại học Công nghệ Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ VII nhiệm kỳ 2014 - 2017* khẳng định: Các phong trào như “Tiếp sức mùa thi”, “Mùa hè xanh”, “Xuân tình nguyện”, Hiến máu tình nguyện, phong trào hoạt động “Đền ơn đáp nghĩa”... đã thu hút hơn 18 nghìn lượt đoàn viên, thanh niên tham gia⁽³⁾. Trong khi đó, số lượng sinh viên tham gia các phong trào này ở HUFLIT năm học 2017 - 2018 là 11.212 sinh viên, năm học 2018 - 2019, là 12.624 sinh viên tham gia⁽⁴⁾.

Theo *Báo cáo tổng kết kết quả thực hiện công tác Đoàn và phong trào thanh niên Trường Đại học Văn Lang nhiệm kỳ VIII năm 2014 - 2017*, Trường có 1.238 sinh viên tham gia chiến dịch tình nguyện “Mùa hè xanh”, có 5.290 sinh viên hiến máu tình nguyện và 93 đoàn viên ưu tú học lớp bồi dưỡng nhận thức về Đảng⁽⁵⁾. Ở Trường Đại học Nguyễn Tất Thành, năm học 2017 - 2018, chỉ riêng phong trào “Hiến máu tình nguyện” có 1.293 sinh viên tham gia, năm học 2018 - 2019 đã thu hút 1.988 sinh viên tham gia⁽⁶⁾.

Bên cạnh đó, các trường đại học ngoài công lập trên địa bàn Thành phố còn tổ chức tuyên truyền, giới thiệu về biển, đảo Việt Nam thông qua chương trình “Vĩ Hoàng Sa - Trường Sa thân yêu”. Một số trường đại học ngoài công lập đã tổ chức quán triệt, học tập và triển khai các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, Đoàn Thanh niên, với mục đích để sinh viên tìm hiểu về đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Như vậy, cùng với hoạt động học tập, các phong trào đoàn thể được sinh viên hưởng ứng và tham gia rất tích cực. Đây là một trong những kết quả của công tác giáo dục ý thức, trách nhiệm của sinh viên với cộng đồng thông qua vai trò của Đoàn Thanh niên, hội sinh viên tại các trường đại học ngoài công lập.

- Về hạn chế

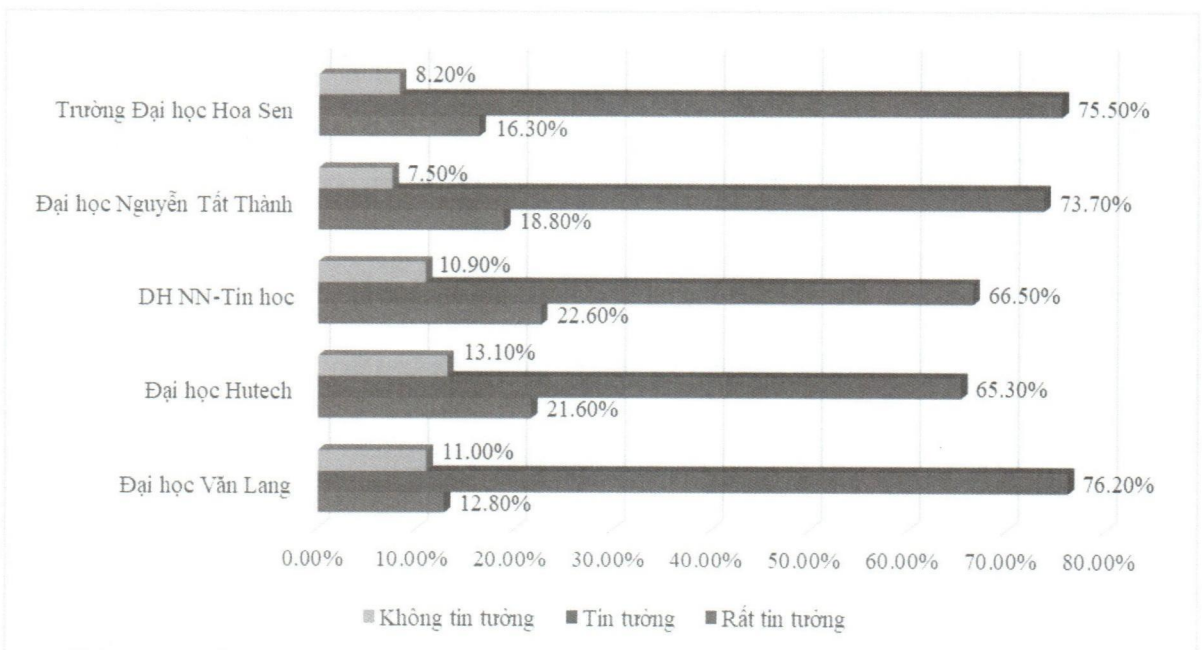
Những tác động từ mặt trái của toàn cầu hóa cùng với những khó khăn, bất cập trong thực tiễn xã hội đã tác động sâu sắc đến tư tưởng, tình cảm và lối sống của sinh viên. Bản thân sinh viên chưa có sự chọn lọc những thông tin, luồng tư tưởng mới du nhập vào nước ta trong thời kỳ bùng nổ thông tin. Bên cạnh đó, “Tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, thiếu gương mẫu của một bộ phận cán bộ, đảng viên, tệ nạn và tiêu cực xã hội đã ảnh hưởng không tốt tới nhận thức và sự phấn đấu của giới trẻ”⁽⁷⁾. Thực tiễn này làm cho một bộ phận sinh viên bị mất phương hướng, dao động, thiếu lý tưởng sống, giảm sút niềm tin đối với công cuộc đổi mới và xây dựng đất nước. Thậm chí, xuất hiện lối sống thực dụng, mưu cầu lợi ích cá nhân, đua đòi, ích kỷ hẹp hòi, coi nhẹ tình cảm, đạo đức, thờ ơ về chính trị, ngại học tập lý luận chính trị. Vì vậy, sinh viên là đối tượng dễ bị các thế lực thù địch lợi dụng, lôi kéo.

Kết quả khảo sát đối với 1.287 sinh viên tại các trường đại học ngoài công lập (Trường Đại học Văn Lang, HUTECH, HUFLIT, Trường Nguyễn Tất Thành và Trường Đại học Hoa Sen) cho thấy: có 236/1.287 sinh viên (chiếm 18,3%) trả lời “Rất tin tưởng”; 921/1.287 sinh viên (chiếm 71,6%) trả lời “Tin tưởng” vào chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh”; Có 277/1.287 sinh viên (chiếm 21,5%) trả lời “Rất tin tưởng”; 886/1.287 sinh viên (chiếm 68,8%) trả lời “Tin tưởng” vào công cuộc đổi mới đất nước do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng và lãnh đạo”.

Có thể thấy, phần lớn sinh viên đã tin tưởng vào chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, cũng như tin tưởng vào cuộc đổi mới phát triển đất nước hiện nay. Tuy nhiên, có tới 130/1.287 sinh viên (chiếm 10,1%) trả lời “Không tin tưởng vào chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh”, trong đó ở HUTECH là 32/245 sinh viên, chiếm 13,1%.

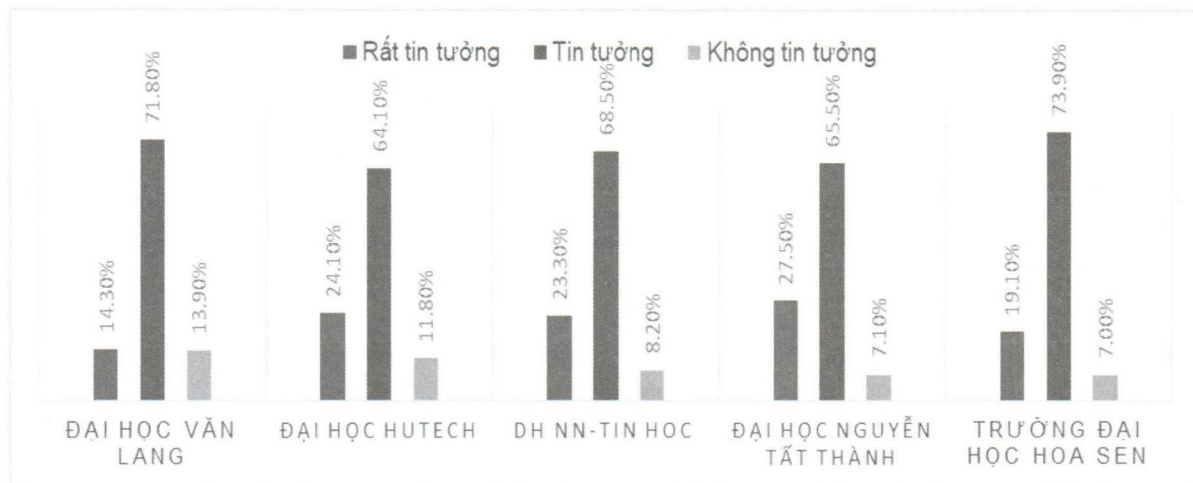
Kết quả khảo sát cho thấy, có 124/1.287

Biểu đồ 1. Mức độ tin tưởng của sinh viên hiện nay đối với chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh



(Nguồn: Khảo sát qua xử lý SPSS của tác giả, 2020)

Biểu đồ 2. Mức độ tin tưởng của sinh viên vào đường lối đổi mới do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng và lãnh đạo



(Nguồn: Khảo sát qua xử lý SPSS của tác giả, 2020)

sinh viên (chiếm 9,6%) trả lời “Không tin tưởng vào con đường đổi mới đất nước do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng và lãnh đạo”, trong đó ở Trường Đại học Văn Lang có tới 38/273 sinh viên (chiếm 13,9%)(xem Biểu đồ 1 và Biểu đồ 2).

2. Một số giải pháp tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên các trường đại học ngoài công lập tại Thành phố Hồ Chí Minh

Thực trạng trên cho thấy, giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên ở các trường đại học ngoài công lập tại Thành phố Hồ Chí Minh là tất yếu khách quan, nhằm góp phần xây dựng ý thức, lập trường chính trị, tư tưởng cho sinh viên, đáp ứng yêu cầu của tình hình mới và phù hợp với đặc thù của nền chính trị Việt Nam. Để tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên các trường đại học ngoài công lập hiện nay, **cần chú ý những nội dung cơ bản** sau:

Thứ nhất, đổi mới nội dung và hình thức giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên

Công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên phải được coi là nhiệm vụ đặc biệt quan trọng tại các trường đại học ngoài công lập. Mục đích của việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên là bồi dưỡng, củng cố, xây

dựng lập trường, quan điểm cách mạng trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, kiên định mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Về nội dung chủ yếu của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng: *một mặt*, giáo dục lòng yêu nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, giáo dục truyền thống nhân ái, vị tha, tinh thần đoàn kết, tình yêu thương con người; *mặt khác*, giáo dục ý thức và trách nhiệm vì cộng đồng, tập thể, ý thức chấp hành pháp luật, bảo vệ môi trường.

Tăng cường giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; giáo dục chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước cho sinh viên. Trong chương trình học, cần lồng ghép các nội dung giáo dục chính trị, tư tưởng, đặc biệt là các môn học như Triết học Mác - Lênin, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Tư tưởng Hồ Chí Minh, Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam... Thông qua việc học tập các môn lý luận chính trị và các hoạt động xã hội vì cộng đồng góp phần trang bị cho sinh viên lập trường tư tưởng vững vàng; đồng thời, phê phán các quan điểm, tư tưởng sai trái, lệch lạc, các âm mưu, thủ đoạn trong chiến lược “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch.

Theo Hồ Chí Minh, “Để cân nhắc mọi hoàn cảnh phức tạp, nhìn rõ các mâu thuẫn, để giải quyết đúng các vấn đề, thì chúng ta phải *cố gắng học tập lý luận Mác - Lênin*. Có học tập lý luận Mác - Lênin mới củng cố được đạo đức cách mạng, giữ vững lập trường, nâng cao sự hiểu biết và trình độ chính trị, mới làm được tốt công tác Đảng giao phó cho mình”⁽⁸⁾. Về hình thức tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng phải phong phú và đa dạng, thông qua các thương tiện thông tin đại chúng (đài phát thanh, đài truyền hình, báo in, báo điện tử...), chương trình văn hóa - nghệ thuật, thể dục - thể thao... để truyền tải đến sinh viên các chủ trương, đường lối của Đảng và pháp luật của Nhà nước.

Thứ hai, xây dựng niềm tin và hành vi chính trị cho sinh viên hiện nay

Yêu cầu quan trọng trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên hiện nay là xây dựng niềm tin và lý tưởng chính trị. Đó là sự thiết tha gắn bó với lý tưởng xã hội chủ nghĩa, tình yêu nước, đoàn kết, yêu thương, chia sẻ đối với cộng đồng. Muốn vậy, phải xây dựng đời sống văn hóa tinh thần phong phú, lành mạnh, xây dựng gương người tốt, việc tốt cho sinh viên học tập. Sinh viên là những người khá độc lập về tư duy, có tri thức và bản lĩnh để phân biệt cái đúng - sai, tốt - xấu trong môi trường học đường và xã hội. Khi niềm tin chính trị được hình thành, thái độ và hành vi chính trị của sinh viên cũng được bộc lộ một cách rõ rệt, tự giác. Khi đó, sinh viên có ý chí và quyết tâm vượt qua khó khăn để vươn lên trong học tập và rèn luyện; đồng thời, tham gia tích cực và có hiệu quả vào các hoạt động chính trị - xã hội, các phong trào thi đua yêu nước, các hoạt động vì cộng đồng.

Khi công tác giáo dục chính trị, tư tưởng phát huy được hiệu quả thì sinh viên không chỉ dừng lại ở *niềm tin chính trị mà đã biến niềm tin ấy thành hành động, hành vi chính trị* thành việc làm cụ thể, không chỉ đem lại những giá trị tích cực cho bản thân, mà còn cho gia đình, tập thể và xã hội. Bên cạnh đó,

sinh viên còn có thái độ chính trị tích cực, hành vi đúng đắn, chủ động đấu tranh, phê phán các quan điểm sai trái nhằm bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng, Hiến pháp, pháp luật của Nhà nước.

Thứ ba, phối hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên

Giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, đặc biệt là sự phối hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường và xã hội. Việc kết hợp giáo dục nhà trường, gia đình và xã hội sẽ tạo nên môi trường giáo dục lành mạnh ở mọi lúc, mọi nơi. Trường đại học đóng vai trò trực tiếp và quan trọng trong việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên. Gia đình có vai trò quan trọng trong việc hình thành và phát triển nhân cách, nơi khởi nguồn cho mọi sáng tạo và thành công của mỗi con người. Bố mẹ cần nắm bắt tâm tư, tình cảm của con cái để có những điều chỉnh, uốn nắn kịp thời. Đặc biệt, gia đình phải giữ mối liên hệ chặt chẽ với nhà trường, cùng phối hợp giáo dục con cái.

Cần phát huy hơn nữa vai trò đầu tàu của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, hội sinh viên, các tổ chức đoàn thể - xã hội nơi sinh viên học tập và rèn luyện. Đại hội lần thứ XI của Đảng (năm 2011) khẳng định: “Kết hợp và phát huy đầy đủ vai trò của xã hội, gia đình, nhà trường, từng tập thể lao động, các đoàn thể và cộng đồng dân cư trong việc chăm lo xây dựng con người Việt Nam giàu lòng yêu nước, có ý thức làm chủ, trách nhiệm công dân; có tri thức, sức khỏe, lao động giỏi; sống có văn hóa, nghĩa tình; có tinh thần quốc tế chân chính”⁽⁹⁾.

Thứ tư, đề cao tính tự giác học tập, rèn luyện, tự xây dựng và nâng cao bản lĩnh chính trị của mỗi sinh viên

Nâng cao ý thức chính trị, trình độ chính trị là nhu cầu tự thân của mỗi sinh viên và là cơ sở để nắm bắt, thực hiện các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Để xứng đáng với vai trò là người chủ tương lai của đất nước, sinh viên phải xác định rõ mục đích học tập, không chỉ theo kịp sự tiến bộ khoa học - công nghệ của thế giới, mà còn giúp nâng cao trình độ của bản thân, học suốt đời và học để cống hiến cho nhân dân, đất nước. Do vậy, yêu cầu đối với sinh viên hiện nay là phải tự giác học tập nâng cao trình độ chuyên môn để tiếp cận được với khoa học - công nghệ tiên tiến, rèn luyện đạo đức, tác phong công nghiệp, nâng cao bản lĩnh chính trị. Đối với sinh viên, giáo dục không phải là “cầm tay chỉ việc”, mà là truyền đạt tinh thần tự học, tự khám phá, chủ động, sáng tạo, giúp họ định hướng được mục đích tự học tập và xác định con đường phấn đấu cho tương lai.

Tại Đại hội Sinh viên Việt Nam lần thứ II (năm 1958), Hồ Chí Minh nhận định: “Thanh niên bây giờ là một thế hệ vẻ vang, vì vậy cho nên phải tự giác tự nguyện mà tự động cải tạo tư tưởng của mình để xứng đáng với nhiệm vụ của mình. Tức là thanh niên phải có đức, có tài”⁽¹⁰⁾. Vì vậy, sinh viên phải sống có lý tưởng, có hoài bão, khát vọng vươn tới cái mới, tiến bộ; đồng thời, sinh viên phải có lập trường tư tưởng chính trị vững vàng, kiên định theo con đường xã hội chủ nghĩa mà Hồ Chí Minh, Đảng, nhân dân ta đã lựa chọn và góp công sức vào công cuộc xây dựng đất nước giàu mạnh.

3. Kết luận

Nhiệm vụ của sinh viên đang học tập tại các trường đại học ngoài công lập tại Thành phố Hồ Chí Minh là không chỉ ra sức học tập để làm chủ tri thức, công nghệ mới, mà còn phải tu dưỡng rèn luyện đạo đức, có lập trường tư tưởng chính trị vững vàng, niềm tin vào công cuộc đổi mới, đồng thời có trách nhiệm góp sức trẻ để xây dựng đất nước giàu mạnh. Giáo dục các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tình yêu nước, lý tưởng, niềm tin vào Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa cho sinh viên yêu cầu vừa mang tính cấp bách, vừa lâu dài nhằm góp phần phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu của quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất

nước. Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng đã chỉ rõ: “Chú trọng hơn giáo dục đạo đức, nhân cách, năng lực sáng tạo và các giá trị cốt lõi, nhất là giáo dục tinh thần yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, truyền thống và lịch sử dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội cho các tầng lớp nhân dân, nhất là thế hệ trẻ”⁽¹¹⁾. Đây cũng chính là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, nhằm tạo ra những công dân trẻ đầy tinh thần trách nhiệm với bản thân, gia đình, đất nước và nhân dân □

⁽¹⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.12, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 269

⁽²⁾ <https://moet.gov.vn/thong-ke/Pages/thong-ko-giao-duc-dai-hoc.aspx?ItemID=6636>

⁽³⁾ Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Trường Đại học Công nghệ Thành phố Hồ Chí Minh, *Văn kiện Đại hội đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Trường Đại học Công nghệ Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ VIII nhiệm kỳ 2017 - 2019*, tr.5

⁽⁴⁾ Văn phòng Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Trường Đại học Ngoại ngữ - Tin học Thành phố Hồ Chí Minh (Người cung cấp số liệu: Nguyễn Quốc Khánh - Chuyên viên phòng Chính trị - Tổ chức - Công tác sinh viên, Cán bộ đoàn chuyên trách, Ủy viên Ban Thường vụ Đoàn trường)

⁽⁵⁾ Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Trường Đại học Văn Lang, *Văn kiện Đại hội đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Trường Đại học Văn Lang lần thứ IX nhiệm kỳ 2017 - 2019*, tr.18

⁽⁶⁾ Văn phòng Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Trường Đại học Nguyễn Tất Thành, (Người cung cấp số liệu: Nguyễn Thị Thu Thảo - Bí thư Đoàn trường)

⁽⁷⁾ Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X (2012 - 2017)*, Nxb Thanh niên, Hà Nội, tr.78

⁽⁸⁾ và ⁽¹⁰⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.11, tr.610 - 611 và 399

⁽⁹⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.76 - 77

⁽¹¹⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.1, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.136